

ЦЕНТР ГРОМАДСЬКОГО
ЗДОРОВ'Я МОЗ УКРАЇНИ

Оцінка і покращення доступу до послуг профілактики, тестування та лікування серед молодих представників груп ризику щодо епідемії ВІЛ/СНІД

Виконавець: ГО «Український Інститут соціальних досліджень імені Олександра Яременка»

Мета та завдання

- оцінити доступність та повноту послуг профілактики, тестування та лікування для молодих представників ГР (РКС, ЧСЧ, ЛВІН)
- з'ясувати бар'єри у молодих представників ГР до отримання послуг з профілактики та лікування;
- визначити поширеність випадків стигми та дискримінації, порушення конфіденційності інформації;
- з'ясувати основні чинники, що сприяють неякісному наданню медичних послуг або ж їх відсутності;
- оцінити потребу у розширені/оптимізації переліку послуг для молодих представників ГР та шляхи більш широкого залучення представників молодих клієнтів
- розробити рекомендації щодо підвищення якості та доступу до послуг для молодих представників ГР

Методологічні засади

	ФАЗА I. Якісне опитування	ФАЗА II. Кількісне опитування	ФАЗА III. Експертні інтерв'ю
Терміни реалізації польового етапу	жовтень–грудень 2018 (3 міс.)	червень–вересень 2019 (4 міс.)	Листопад–грудень 2019 (2 міс.)
Цільові групи	МПГР від 14 до 24 років: ЛВІН, РКС, ЧСЧ		Працюють у сфері протидії епідемії ВІЛ/СНІД на різних рівнях: <ul style="list-style-type: none">• регіональний (надавачі послуг)• національного (експерти)
Метод збору інформації	ГІ (аудіозапис) за місцем перебування респ.	структуровані інтерв'ю «віч на віч»	ГІ (аудіозапис) за місцем перебування респ.
Реалізований обсяг вибіркової сукупності	48 осіб	906 осіб	40 осіб
Географічне охоплення	Дніпропетровська, Донецька, Київська, Львівська, Полтавська, Чернівецька, Житомирська області, м. Київ		

Критерії включення до дослідження

Молоді представники груп ризику, віком 14–24 роки (МПГР), які мають досвід звернення за послугами профілактики, тестування та лікування:

- належать до груп ризику (ЛВІН, РКС та ЧСЧ)
- на момент залучення до дослідження досягли віку 14–24 роки
- отримували послуги профілактики або тестування на ВІЛ протягом останніх трьох місяців
 - ЛВІН – особа, яка вживала нелегальні наркотики ін'єкційним шляхом протягом останніх 30 днів.
 - РКС – особа, яка використовує секс як джерело доходу (постійного або тимчасового). Ключовими представниками цієї групи вважаються люди, для яких надання сексуальних послуг є основним (або одним з основних) джерелом заробітку та які залучені до секс-індустрії щонайменше впродовж останнього року (12 міс.).
 - ЧСЧ – чоловіки, які мають досвід одностатевих стосунків щонайменше протягом останніх півроку (6 міс.).

Послуги профілактики, тестування та лікування

МПГР ніколи:

- не були охоплені інформаційною кампанією щодо профілактики та тестування на ВІЛ (кожний 10-й)
- не отримували консультацій з профілактики туберкульозу (третина)
- не отримували презервативів – 7,7% (12,8% отримували їх більше ніж 6 місяців тому)

Рівень знань респондентів про існування послуг з профілактики та тестування на ВІЛ у місті проживання, %

Рівень знань респондентів про існування послуг з профілактики та тестування на ВІЛ у місті проживання, %

Послуги, яких не вистачає

- більш якісні презервативи (28,9%)
- онлайн-консультації зі спеціалістами, які можуть відповісти на запитання щодо здоров'я (24,4%)
- можливість безкоштовно отримувати шприци та/або презервативи за карткою клієнта в аптеці (23,2%) - особисте спілкування з психологом (20,3%)
- додаток у смартфоні, де можна зручно отримувати інформацію щодо здоров'я (18,9%)
- групові заняття, спілкування у групі (14,3%)

Звернення за послугами

- ЛВІН набагато частіше звертаються за послугами (29,6% - чотири та більше разів на місяць, тобто в середньому щотижня)
- ЧСЧ найрідше звертаються (24,7% не зверталися за послугами протягом місяця)

Задоволення роботою організацій

Загалом молоді люди задоволені різними аспектами роботи організацій, але відмітили про:

- **7,4%** - незручний графік роботи
- **19,8%** - незручне місце розташування
- **9,4%** - незручну процедуру прийому клієнтів
- **2,5%** - незадоволеність ставленням персоналу

ЦЕНТР
ГРОМАДСЬКОГО
ЗДОРОВ'Я

Бар'єри першого звернення за тестуванням на ВІЛ

- **55%** - боялися позитивного результату тесту (серед ЛВІН — 67,5%)
- **56,2%** - боялися того, що їх хтось побачить в організації
- **45,8%** - було соромно
- **44,3%** - не думали, що це корисно
- **40,8%** - думали, що буде погане ставлення до них

ЦЕНТР
ГРОМАДСЬКОГО
ЗДОРОВ'Я

Організаційні бар'єри

Думка експертів

- Недостатня поінформованість про організації, (особливо для молодих людей, які потрапляють у великий населений пункт з малого)
- Недостатньо великі приміщення для консультацій
- Мала чисельність персоналу
- Не завжди є можливість надання ланцюгу послуг в одній установі (наприклад, для дівчат-РКС раніше була можливість просто в організації отримати послуги медичного огляду вузькопрофільними спеціалістами)

Тестування на ВІЛ

- **91,9%** МПГР принаймні одного разу проходили тестування на ВІЛ
- **82,5%** проходили «швидкі тести»
- ІФА в кожній групі проходили від **14 до 19%** респондентів
- Останнє тестування **61,2%** проходили в БО чи ГО
- До Центру СНІДу більше звертаються ЛВІН, РКС частіше проходять тестування у мобільних амбулаторіях

Думка експертів:

- Недостатній рівень підготовки сімейних лікарів у питаннях профілактики, діагностики, та лікування ВІЛ, забезпечення анонімності ВІЛ-статусу тощо
- Психологічна неготовність сімейних лікарів працювати з представниками ГР, неспроможність наполягати на проведенні тестування на ВІЛ.
- Низька поінформованість лікарів первинної ланки з правових питань щодо прав ВІЛ-позитивного пацієнта

Результати тестування на ВІЛ

- 6,2% отримали позитивний результат
- 78,8% тих, чий ВІЛ-статус є позитивним, призначено АРТ
- результат у 1,4% потребує уточнення
- 11 із 12 осіб, у яких результат потребує уточнення, направили для підтвердження діагнозу та консультування.

Причини непроходження тестування на ВІЛ

- Вважають, що їх це не стосується, для них ризик бути інфікованим ВІЛ є неістотним
- Взагалі не замислювалися над тим, що їх поведінка пов'язана з ризиком інфікування
- Частина побоюється отримати позитивний результат
- Деякі побоюються, що результат тестування стане відомий оточуючим
- Жоден не вказав причину «я не знаю, де пройти тестування / як відбувається тестування»

Самостигматизація серед МПГР

- Відчувають провину - 35,7%
- Відчувають сором – 42,2%
- Побоюються шукати допомогу чи підтримку – 38,7%
- Бояться, що про їх поведінку дізнається хтось із соціального оточення - 73,8%

Переважна більшість намагається приховати те, що вони вживають наркотики/ займаються комерційним сексом/ практикують секс з чоловіками від свого найближчого оточення

Дискримінація

- **41,0%** зазнали дискримінації та стигматизації з боку правоохоронців (в тому числі серед ЛВІН — 63,6%).
- **15,2%** зазнали дискримінації у державному медичному закладі
- **12,8%** вказали, що їм потрібен додатковий захист від дискримінації у своєму місті

Думка експертів: Найчастіше йдеться про стигматизацію і нетолерантне ставлення з боку працівників поліції, медиків, оточення у навчальних закладах.

- ЛВІН - дискримінація та насилля з боку поліції (безпідставне затримання, ображення, побиття, змушування взяти на себе чужий злочин).
- РКС - стигматизація та порушення прав з боку поліції
- ЧСЧ - булінг у закладах освіти

Дискримінація за групами ризику

- ❖ **19,9%** МПГР зазнавали дискримінації, в тому числі:
 - 26,0% серед ЛВІН
 - 13,7% серед РКС
 - 20,0% серед ЧСЧ
- ❖ Тільки **11,2%** зверталися по допомогу у зв'язку з порушенням їх прав, цькуванням та приниженням
- ❖ Причини не звернення:
 - інші люди їм не можуть допомогти - 41,5%
 - небажання загострювати конфлікт - 42,1%
 - не знали куди звернутися про допомогу - 16,4%
 - намагалися уникнути розголосу про себе - 16,4%

ЦЕНТР
ГРОМАДСЬКОГО
ЗДОРОВ'Я

РЕКОМЕНДАЦІЇ - розширення спектру послуг для МПГР

- Збільшення кількості презервативів (різних видів), лубрикантів, шприців, спиртових серветок, котрі видаються МПГР
- Консультування щодо профілактики туберкульозу
- Посилення психологічної підтримки МПГР, забезпечення можливості спілкування з психологом
- Групи взаємопідтримки, консультації "рівний-рівному"
- Тестування на інші захворювання (ІПСШ, гепатити)
- Консультації вузького спеціаліста (уролога, венеролога, гінеколога тощо)
- Розповсюдження інформації про нові можливості самотестування (тест крові, тест слини)
- Заохочення МПГР до тестування на ВІЛ, особливо тих, хто ніколи не проходив тестування

РЕКОМЕНДАЦІЇ - надання послуг відповідно до групи ризику

- Удосконалення дотестового та післятестового консультування, доступ до хірурга та тубдиспансеру (рентгенографія, аналіз мокроту на ТБ) - ЛВІН
- Медичні огляди вузьких спеціалістів, збільшення кількості мобільних амбулаторій, захист від дискримінації, правова та психологічна допомоги - РКС
- Партнерські тести, удосконалення дотестового та післятестового консультування, розширення мережі клубів знайомств - ЧСЧ

ЦЕНТР
ГРОМАДСЬКОГО
ЗДОРОВ'Я

РЕКОМЕНДАЦІЇ - підвищувати організаційну спроможність

- Зручний для клієнтів графік роботи організацій (за можливості включити вечірні години та вихідні)
- Збільшення приміщення для консультацій
- Збільшення чисельності персоналу
- Забезпечення пакету послуг в одній установі
- Навчання для соціальних працівників (з метою підвищення кваліфікації та запобігання професійному вигоранню)

ЦЕНТР
ГРОМАДСЬКОГО
ЗДОРОВ'Я

РЕКОМЕНДАЦІЇ - відповідати на нові ВИКЛИКИ

- Розробка схеми для співпраці з аптеками для видачі презервативів, шприців за карткою клієнта
- Налагодження роботи телефонної «гарячої лінії»
- Розробка платформи для онлайн-консультацій молодих людей зі спеціалістами
- Розробка додатку для смартфона (запрошення на тестування, адреси мобільних амбулаторій, місця отримання допомоги тощо)

ЦЕНТР
ГРОМАДСЬКОГО
ЗДОРОВ'Я

РЕКОМЕНДАЦІЇ - долати наявні бар'єри у наданні послуг

- Інформування про організації (в т.ч. в малих населених пунктах)
- Врахування останніх тенденцій на перетин груп ризику
- Просвітницька робота щодо попередження ВІЛ-інфікування з підлітками та молоддю
- Підвищення кваліфікації лікарів первинної ланки, які працюють із підлітками та молоддю

ЦЕНТР
ГРОМАДСЬКОГО
ЗДОРОВ'Я

РЕКОМЕНДАЦІЇ - протидіяти стигматизації та дискримінації МПГР

- Інформування про те, куди/до кого МПГР можуть звернутися по допомогу у випадку дискримінації
- Просвітницька робота серед правоохоронців, медичних працівників (етичні установки)
- Невідворотність покарання для тих, хто припустився порушення прав представників груп ризику
- Пом'якшення правових норм (декриміналізація комерційних сексуальних послуг, зміна наркополітики)
- Інформаційно-просвітницька робота для населення з метою формування сучасних уявлень про ВІЛ